

DE NUPTIIS ERUDITIONIS ET LABORIS.

PORTRET OMAGIAL

Model al profesorului clasic (și clasicist), Petre Gheorghe Bârlea aparține tipologiei universitarului profund, pentru care meseria de profesor este nu numai o onoare, dar și o datorie pe care și-o îndeplinește cu conștiinciozitatea și acribia latinistului.

Născut la Caransebeș (jud. Caraș-Severin), în 29 iunie 1951, Profesorul Bârlea este absolvent a două specializări filologice: limba latină - limba greacă veche, în 1974, și limba română - limba franceză, în 1982. De formație clasicist și lingvist, a urmat cursuri de limbă germană și italiană, a obținut diploma de doctor în filologie, specialitatea Lingvistică generală și comparată (lingvistică indoeuropeană), în 1996, și s-a specializat, prin stagii de documentare, în lingvistică și identitate culturală, în SUA, Cipru, Italia, Grecia, Spania, Franța, Scoția, Irlanda.

Pe parcursul vieții, Petre Gheorghe Bârlea a urcat treptele profesionale, de la învățământul preuniversitar, la cel universitar, trecând și cunoscând toate stagiile dascălului în învățământul românesc și etapele de pregătire a elevului - de la adolescent, la maturitatea încununată cu munca de cercetare doctorală și postdoctorală. Traectoria profesională ascendentă al lui Petre Gheorghe Bârlea a fost, pe lângă alegerea personală sau mâna destinului, și o condiționare generată de regimul politic din România. În perioada comunistă a anilor '70 și '80, posturile didactice și de cercetare din învățământul universitar erau aproape inexistente. Accederea universitară a Profesorului Bârlea se realizează în anul

1990, iar cariera de dascăl al sutelor de studenți care au urmat specializări filologice la Universitatea „Valahia” din Târgoviște și, ulterior, la Universitatea „Ovidius” din Constanța desăvârșește înclinația Domnului Profesor către educația și cercetarea la nivel înalt. Deschizător de drumuri, Profesorul Bârlea este co-fondatorul Facultății de Teologie-Litere la Universitatea „Valahia”, fondatorul Colegiului universitar Pedagogic, apoi de Biblioteconomie, al Colegiului universitar de Birotică și al Departamentului de Litere (română-franceză, română-engleză) în cadrul aceleiași universități. Atras de Universitatea „Ovidius” din Constanța, de legătura intrinsecă cu legendarul poet latin, dar și de paleta de specializări și oportunități deschise de la Facultatea de Litere, Petre Gheorghe Bârlea se transferă la „Ovidius” în 2003, iar în 2004 obține dreptul de a conduce doctorate.

Membru în peste 50 de comisii de doctorat din țară și străinătate, în peste 70 de comisii de concurs pentru ocuparea posturilor didactice universitare și acordarea diplomei de abilitare, coordonator al mai multor proiecte de cercetare științifică la nivel național și internațional, director-fondator al revistei *Diversitate și Identitate Culturală în Europa*, profesor invitat la universități din Sacramento, Viena, Castilla-La Mancha, Praga, Paris, Petre Gheorghe Bârlea își desăvârșește reputația de excelență în învățământul universitar la nivel național și își consolidează vizibilitatea internațională. Acest fapt se reflectă în numărul de asociații profesionale al căror membru este (Societatea de Studii Clasice din România, Societatea de Științe Filologice, Asociația Internațională de Semantică, Academia Româno-Americană de Științe și Arte și altele), în calitatea de evaluator expert la ARACIS,

ACPART, CNATDCU, Ministerul Învățământului, pentru a menționa doar câteva, în organizarea de conferințe și congrese internaționale și în participarea cu lucrări sau ca invitat la un număr impresionant de conferințe în țară și străinătate.

Activitatea profesională de excepție și închinarea unei întregi vieți educației și cercetării în domeniul filologic sunt răsplătite cu recunoaștere la nivel național și internațional, prin acordarea de diplome și medalii, dintre care menționăm Diploma și Medalia de Profesor evidențiat (1984), Crucea Patriarhală și Diploma de Merit a B.O.R (1996), Premiul Academiei Române pentru eseu (2000), Diploma de Cetățean de Onoare al Municipiului Târgoviște (2003), Diploma de Excelență pentru „Opera Omnia” acordată de MEC (2005), Diploma și titlul de *Profesor Honorificus* al Universității „Valahia” din Târgoviște (2012), distincție de recunoaștere - Universitatea din California (1999) și Cleveland, Ohio (2004).

Publicațiile Profesorului Bârlea (18 cărți și peste 170 de articole) dezvăluie atât interesul pentru limba și cultura română, cu rădăcinile lor latine și creștine, în general, cât și pentru strategiile de comunicare interculturală, în special, dar nu exclusiv, în cadrul limbilor romanice. Studii precum *Contraria Latina – Contraria Romanica* (1997,1999) în care analizează sistemul antonimelor în limba latină și reflexele lor în principalele limbi romanice, *Miezul cuvintelor* (1999¹, 2000²), studiu de lingvistică generală și lingvistică latină, *Introducere în studiul latinei creștine* (1999¹, 2000²), *Rolul traducerilor din latină în evoluția limbii române literare* (2005), precum și peste 12 articole pe acest subiect reflectă o componentă principală a direcțiilor de cercetare ale Profesorului Bârlea. Interesul pentru limba română, istoria și evoluția ei pe parcursul secolelor,

starea actuală a limbii române în epoca computerului se concretizează în studii, capitole de cărți și articole publicate la edituri de prestigiu (precum Editura Academiei) și în reviste de largă recunoaștere (precum *Revue Roumaine de Linguistique, Limbă și Literatură, Anale științifice*). Printre titlurile de referință menționăm *Limba română. Fonetica și vocabular* (2005), *Rolul traducerilor din latină în evoluția limbii române literare* (2005), *Limba poveștilor populare române* (2008), *Limba română contemporană. Fonetica și fonologie. Ortografie, ortoepie și punctuație. Vocabular* (2009¹, 2013²) și peste 60 de articole care vizează aspecte sau probleme ale limbii române în diversele ei momente istorice.

Pasiunea pentru înțelegerea profundă atât a raportului limbă-cultură, cât și a influenței reciproce, a interdependenței și interferenței dintre diversele limbi și culturi ale lumii creează puntea care îl conduce pe Profesorul Petre Gheorghe Bârlea către cercetarea unor civilizații exotice, precum cea braziliană, de o extraordinară bogăție și diversitate, prinsă între haos și aspirația spre ordine, idee dezvoltată în studiul *Chaos and Order. Positivist Thinking and Practice in the Evolution of Brazilian Society (1500-2000)*, publicat în 2016, și în seria de articole „Pozitivismul brazilian și problema multiculturalismului” (2015), „Haosul și Ordinea. Gândirea și practica pozitivistă în evoluția societății braziliene” (2014).

În mod similar, Profesorul Bârlea este interesat de modul în care culturi diferite se condiționează și se influențează reciproc, rezultatele cercetării regăsindu-se în comunicări și articole focalizate pe cultura română în interacțiune cu alte limbi și culturi, precum „Romanian Balkanism or about Cultural Rifts” (2013), „Interferențe

lingvistice și integrare spirituală în comunitățile românilor din S.U.A. și Canada” (2007) și altele.

Atât numeroasele cercetări de lingvistică romanică și comparată, cât și studiile de limbă română sau cele consacrate traducerilor din latină în limba română îl conduc pe Petre Gheorghe Bârlea spre domeniul comunicării interculturale. Titlurile publicațiilor din acest domeniu vorbesc de la sine despre perspectiva abordată de autor, și anume, cea a traducerii ca punte de legătură înspre înțelegerea asemănarilor, a rădăcinilor comune și a evoluției limbii. Din paleta de titluri referitoare la această direcție de cercetare, menționăm volumele *Traduceri și traducători. Pagini din istoria culturii românești* (2016), *Rolul traducerilor din latină în evoluția limbii române literare* (2005) și articolele „Componenta lingvistică a barierelor comunicaționale” (2015), „Versiune și retroversiune în opera Elenei Văcărescu” (2015), „O poartă spre Europa: traducerile românești din latină în epoca Școlii Ardelene” (2005) și multe altele.

Se articulează apoi, în mod firesc, abordarea problematicii contactului dintre limbi și culturi, așadar a numeroaselor aspecte ale identității culturale. Articolele, studiile și cărțile publicate pe această temă, dintre care menționăm *Multilingvism și interculturalitate* (2010), susțin ideea cultivării dialogului intercultural, în special printr-o mai bună cunoaștere a relațiilor dintre identitate și alteritate culturală.

Cursuri predate masteranzilor și doctoranzilor, numeroase cărți, studii și articole, periodice, precum „Identitate și diversitate culturală. Mondializare vs identitate culturală” (2014), „Identitate și diversitate. Umbre și lumini în configurația identitară a României de astăzi” (2014, 1-2), „Geographical-historical Patterns of Romanian

Identity” (2012), „L’identité européenne et le dialogue entre les cultures” (2010), „Identité et diversité culturelle européenne” (2007), aprofundează problematica « paradoxului » *culture + identité = diversité*. Astfel, sunt expuse și comentate dialogul, dar și blocajele comunicaționale la nivelul comunității europene, factorii ce influențează trăsăturile definiției ale apartenențelor culturale, categorizările socio-culturale de natură stereotipală și clișeistică, în dublul lor rol de a ridica ziduri, dar și de a crea punți între membrii diverselor comunități lingvistice.

Ideea că Alteritatea și Identitatea culturală se presupun și se condiționează reciproc, ele neputând să existe în afara acestui raport, este leitmotivul volumului colectiv anual *Diversitate și Identitate Culturală în Europa*, devenit din 2009 publicație periodică semestrială (*Diversité et Identité Culturelle en Europe*), cu contribuții exclusiv în limbi străine și colaborare academică internațională, editată sub egida Muzeului Național al Literaturii Române și indexată în mai multe baze internaționale de date.

În dubla sa calitate de profesor și cercetător, Petre Gheorghe Bârlea a adus, prin întreaga sa activitate, contribuții de netăgăduit în lingvistica românească, în argumentarea rădăcinii latine și creștine a culturii și limbii române, dar și la problemele lingvistice pre- și postaderare la Uniunea Europeană, la comunicarea inter- și transculturală. Excelența științifică, îmbinată perfect cu măiestria didactică și pedagogică dovedită în procesul de formare și desăvârșire a tinerilor profesori și cercetători care îi urmează cu încredere calea, conturează portretul unui Om deosebit și al unui Profesor de excepție.

Prof. univ. dr. Adina Ciugureanu
Conf. univ. dr. Mioara Codleanu
Conf. univ. dr. Florentina Nicolae
Universitatea „Ovidius” din Constanta